

2. П(С)БО 16 «Витрати» затверджений наказом Міністерства фінансів № 318 від 31.12.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu16/>
3. П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» затверджений наказом Міністерства фінансів № 163 від 7.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu19/>
4. Вибуття запасів: оцінка та відображення в обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minfin.com.ua/taxes/-/gospoper/bo_2_5_4_obliczapasy.html
5. Лишилєнко О. В. Напрямки покращення методів оцінки списання виробничих запасів в системі аналізу безбитковості виробництва продукції аграрних підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com/SND/Economics>
6. Павлов П. В. Особливості використання різних методів оцінки запасів / П. В. Павлов // Научно-технический сборник «Коммунальное хозяйство городов». – Х. : Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. А. М. Бекетова, 2004. – № 56. – Серія «Економічні науки». – С. 217–224.

Бегун Светлана. Особенности определения и оценки производственных запасов. В статье исследованы различные подходы относительно особенностей определения производственных запасов на промышленных предприятиях. Рассмотрены основные способы формирования оценки запасов, их первоначальной и справедливой стоимости. Проанализированы и критически оценены действующие методики бухгалтерского учета производственных запасов на предприятиях. Изучены существующие методики оценки выбытия запасов, особенности их отражения в учете, их преимущества и недостатки. Определены внешние и внутренние факторы, которые оказывают влияние на выбор метода оценки производственных запасов. Выявлены современные направления исследования в области оценки выбытия запасов, что рассматриваются в научной литературе. Проанализированы положительные и отрицательные последствия использования каждого конкретного метода оценки выбытия производственных запасов на предприятиях.

Ключевые слова: запасы, производственные запасы, стоимость производственных запасов, методы оценки выбытия запасов.

Begun Svitlana. Features of the Definition and Evaluation of Inventories. The article is devoted to the study various approaches of defining characteristics of inventories in industry. The main methods of forming estimates of reserves, and their initial fair value are focused upon. Existing methods of accounting for inventories enterprises are analyzed and critically evaluated. Existing methods of assessment of disposal of stocks, peculiarities of their reflection in accounting process, their advantages and disadvantages are studied. External and internal factors that influence the choice of estimation method of inventory are determined. Areas of modern studies in the evaluation of disposal of stocks discussed in the scientific literature are identified. Positive and negative implications of each specific evaluation method of disposal of inventories in enterprises are analyzed.

Key words: stocks, inventories, cost of inventory, inventory valuation methods disposal.

УДК 378.016:657:004.77

Мирослава Кулинич – доцент кафедри обліку і аудиту,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

Застосування технологій дистанційного навчання під час викладання обліково-аналітичних дисциплін

У статті розглянуто необхідність упровадження в навчальний процес новітніх комп'ютерних технологій, які сприятимуть формуванню професійної компетенції майбутнього фахівця. До переваги дистанційного навчання належить його гнучкість, тобто можливість індивідуально навчатися, обираючи час, місце й темп навчання. На сьогодні найбільша увага під час розробки дистанційних курсів приділяється інформаційному середовищу Moodle.

Ключові слова: дистанційний курс, навчальний процес, освітня послуга, модуль, інформаційне середовище, Інтернет, фахівець, облік, ресурси, інформація, студенти.

Постановка наукової проблеми та її значення. У сучасному освітньому просторі інформаційні технології – важливий фактор взаємодії викладача й студентів. Це досягається за допомогою інтерактивних методів навчання, що дає змогу відобразити мету, завдання, зміст освітніх послуг. Для

підвищення ефективності надання освітніх послуг під час викладання дисциплін обліково-аналітичного циклу для студентів потрібно впроваджувати в навчальний процес новітні комп'ютерні технології, які сприятимуть формуванню професійної компетенції майбутнього фахівця. В умовах стрімкого розвитку суспільства змінюються вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців. Зростає потреба в підготовці компетентних фахівців, здатних до саморозвитку й швидкої перекваліфікації. Значні можливості для цього надає впровадження сучасних мережевих технологій і компетентнісного підходу в процес професійного навчання [1].

Найкраще організувати процес такої взаємодії можна з використанням технологій дистанційного навчання.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Упровадження технологій дистанційного навчання під час викладання дисциплін у ВНЗ досліджують у наукових працях такі науковці, як Н. М. Болюбаш, Т. А. Дмитренко, Т. М. Деркач, С. І. Волков, В. Т. Матевосян, З. В. Дудар, В. М. Кухаренко, Е. С. Полат та ін. У їхніх роботах представлено теоретичні й практичні аспекти розробки та застосування інформаційних технологій в освітньому процесі. Проте потребує подальших досліджень упровадження методів інтерактивного навчання в умовах викладання конкретних дисциплін. Під час розробки навчальних курсів виникає проблема з визначенням оптимальної структури курсу, яка уможливила забезпечення формування професійної компетентності студентів.

Мета статті – представлення розроблених структурних компонентів та обґрунтування необхідності використання в навчальному процесі навчально-методичного комплексу облікової дисципліни, створеного на платформі Moodle.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Традиційно навчальний процес складається з таких компонентів:

- вивчення нормативних та профільних дисциплін студентами аудиторно;
- індивідуальні завдання й самостійне опрацювання матеріалу студентами;
- консультації.

Дистанційне навчання можна розглядати як допоміжний елемент традиційного навчання або ж як основну форму навчання.

До переваг дистанційного навчання належить його гнучкість, тобто можливість індивідуально навчатися, обираючи час, місце та темп навчання. При цьому студент може навчатися за індивідуальним планом, що відповідає його особистим потребам, а також суміщати навчання з іншими видами діяльності, використовуючи новітні інформаційні й телекомунікаційні технології.

Використання можливостей інформаційних технологій необхідне при підвищенні кваліфікації персоналу саме в тому напрямі, який потрібен підприємству.

Значну увагу приділено вибору навчальної інформації, щоб вона була сучасною, досконалою, альтернативною, сприяла мотивованій її обробці в діяльності й вимагала спілкування між учасниками процесу задля збагачення задіяних інформаційних ресурсів і підвищення якості результатів. Тобто навчальні матеріали повинні складати спеціальний комплекс, який би забезпечував усі вищезазначені вимоги до навчальної інформації [4].

У сфері вищої освіти електронне навчання доповнює традиційну модель організаційної структури університетської освіти.

Для найбільш оптимального проектування та конструювання електронного курсу необхідне розуміння основних характеристик електронних навчальних матеріалів [2]. Розробка дистанційного курсу включає проектування й розробку інформаційної частини курсу та її впровадження в інформаційне середовище Moodle.

Є. С. Полат вважає, що дистанційний курс повинен містити такі структурні компоненти:

- загальні відомості про курс: його призначення, мету, завдання, зміст (структура), умови запису на курс, підсумкові документи;
- довідкові матеріали;
- блоки для установлення контакту з користувачами;
- блок завдань, направлений на засвоєння матеріалу, формування та закріплення практичних умінь і навиків;
- блок творчих завдань;
- блок моніторингу й контролю [6].

Щоб навчатися дистанційно, потрібно мати доступ до електронної пошти та можливість хоча б зрідка працювати в режимі on-line в Інтернет.

Інформаційними матеріалами, що використовуються в дистанційному курсі, є:

- 1) посібник або конспект лекцій;
- 2) методичні матеріали до виконання лабораторних та практичних робіт;
- 3) комп'ютерні навчальні програми в Інтернеті, на дискетах, CD-ROM (електронний підручник, контролюючі системи тестування, тренажерні програми, лабораторні роботи, довідники, енциклопедії, предметно орієнтований простір);

4) інструктивні матеріали.

Дистанційний курс уключає такі структурні компоненти, як:

- 1) вступна інформація, де викладаються мета й завдання курсу, графік роботи, рекомендації;
- 2) попереднє самотестування, що дасть змогу користувачу оцінити рівень своєї підготовки та адаптувати курс під себе;
- 3) рекомендації до вивчення курсу;
- 4) теоретичний матеріал, наведений, зазвичай, у вигляді модулів. Таке подання спрощує засвоєння матеріалу, дає конкретні точки контролю матеріалу, що засвоюється, забезпечує високу якість навчання;
- 5) лабораторні й практичні роботи з попередньою системою контролю (допуск).
- 6) перелік питань, що ставляться найчастіше, і відповіді на них;
- 7) глосарій;
- 8) список посилань на інші сайти в Інтернеті для поглиблення знань із предмету [5].

На сьогодні найбільше уваги при розробці дистанційних курсів приділяється інформаційному середовищу Moodle.

Необхідність упровадження курсів такого типу для економічних спеціальностей зумовлена тим, що майбутні фахівці спеціальностей «Облік і аудит», «Фінанси», «Економіка підприємства» є гостро затребуваними на теренах національної економіки. У сучасних умовах господарювання вітчизняні підприємства потребують молодих, енергійних працівників, здатних проаналізувати поточний стан діяльності й запропонувати на перспективу шляхи покращення цього стану, розробити стратегію розвитку господарюючого суб'єкта. Не виключено, що такі спеціалісти можуть працювати й паралельно здобувати освіту в навчальних закладах (денна чи заочна форма навчання). Тому завдання викладацького складу – надання студентам максимальних можливостей дистанційно опрацювати запропонований матеріал та виконати всі контрольні вправи в зручний час із дотриманням вимог, що встановлюються до конкретних завдань.

Оптимальним середовищем для впровадження дистанційних методів навчання є студенти освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр», зокрема нами обрано курс «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» для спеціальності «Облік і аудит».

Його розробка здійснювалася з використанням сайту дистанційного навчання СНУ імені Лесі Українки, який функціонує на базі системи управління навчанням Moodle. Розміщення навчального матеріалу й доступ до нього відбувалися з використанням стандартних програмних засобів. Навчальний курс являє собою систему пов'язаних між собою сторінок, переміщення між якими здійснюється за допомогою гіперпосилань. Вигляд курсу та особливості організації роботи з ним залежать від того, який формат курсу обрано при його створенні й налаштуванні. Наприклад, потижневий дає змогу розподіляти засоби для вивчення навчального матеріалу за тижнями, протягом яких планується вивчення курсу, а тематичний – уможливує розподіл засобів для вивчення навчального матеріалу за темами. Розробка дистанційного курсу ґрунтується на послідовному створенні елементів, які міститимуть той чи інший навчальний матеріал із допомогою засобів інформаційного середовища. Навчальний матеріал, який підлягає впровадженню в інформаційне середовище, повинен бути підготовлений заздалегідь. Він має бути представлений у файлах, розроблених у сторонніх програмних додатках.

Робочий простір інформаційного середовища Moodle організовано на основі блочного принципу, уся інформація на початковій сторінці курсу розподілена за блоками. Зліва й справа розміщено блоки, які містять інструменти для налаштувань та управління процесом навчання. У центрі – блоки для наповнення в процесі розробки курсу навчальною інформацією та засобами для її вивчення [1].

Усі заходи, спрямовані на впровадження нашого курсу, мали таку послідовність дій.

При створенні дистанційного курсу ми визначились зі структурою та змістом дисципліни (кількість годин, згідно з навчальним планом, наявність контрольних, курсових, практичних / семінарських, лабораторних занять). Викладачем (розробником) курсу продумано, які творчі завдання зможуть виконувати студенти з дисципліни в обсязі годин, передбачених у розділі самостійної роботи. Працюючи над створенням цього курсу, ми розуміли, що робота зі студентами буде на відстані й навчання – повністю дистанційним, а оцінки підсумкової атестації виставлятимуться згідно із журналом програми. Тому перед створенням курсу розроблено чітку систему оцінювання виконаних завдань.

Наступний крок підготовки до створення курсу «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» – рівномірний розподіл навчального навантаження на семестр. При цьому використовували модульний підхід до розподілу навантаження. Модульне опанування дисципліни передбачає визначення кількості тижнів, протягом яких вивчатиметься цей курс і, відповідно, усе навантаження треба рівномірно розподілити на таку кількість тижнів. Тому враховувалося рівномірно розподілене потижнєве навантаження, орієнтоване на 15 тижнів. Нами визначено конкретну кількість завдань (практичні завдання, реферати, тести, доповіді, контрольні роботи й ін.), які студент повинен виконати. Це важливо, тому що студент за кожне виконане завдання отримує певну кількість балів.

Отже, для початку роботи потрібно відкрити початкову сторінку курсу, яку можна гнучко налаштувати, додаючи навчальну інформацію та створюючи різноманітні засоби для її вивчення.

Упроваджуючи курс, до початку навчання ми розмістили блок-форум, блок-знайомство з курсом, список рекомендованої літератури.

Форум необхідний для прямого спілкування викладача не тільки з конкретним одним студентом, а й з усією групою, наприклад, запропоноване обговорення зі студентами змісту курсу: «Чи вважаєте ви оптимальне співвідношення лекцій-практичних для курсу «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством?»».

Блок «Знайомство з курсом» ми наповнили такими елементами, як «Передмова», «Структура дистанційного курсу» «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», «Критерії оцінювання». Для цього використано ресурс Moodle-сторінка. Переваги використання ресурсу «Сторінка», порівняно з ресурсом «Файл», полягають у тому, що ресурс «Сторінка» стає більш доступними (наприклад для користувачів мобільних пристроїв), його легше оновлювати.

Проте для великих обсягів контенту рекомендується використовувати ресурс «Книга», замість «Сторінки», чим ми скористалися при розміщенні «Програми курсу». Це дало нам змогу створити багатосторінковий ресурс у книжковому форматі з глав і підрозділів.

У книзі ми розмістили список основної й додаткової літератури та при цьому рекомендували використання періодичних видань і різноманітних інтернет-видань.

Значну увагу в розробці курсу приділено виділенню теоретичної й практичної частин курсу, об'єднаних єдиним блоком «МОДУЛЬ 1. Зміст лекційних і практичних занять».

При його наповненні використано різноманітні ресурси та види діяльності Moodle. Зокрема, створено Папку «Лекції», у якій розміщено дві теми, представлені файлами у форматі (.pdf), і розміщено презентацію «Облік в управлінні» у форматі (.ppt).

Корисним видом діяльності web-орієнтованого середовища Moodle є «Урок», що використовується для створення набору однорівневих веб-сторінок або для навчальної діяльності, у якій пропонуються різні шляхи чи варіанти вивчення матеріалу й самоконтролю для студента. Цей вид діяльності обирають для збільшення взаємодії та забезпечення розуміння, у тому числі різні питання, такі як множинний вибір, відповідність і коротка відповідь. У нашому прикладі «Урок» використано для самостійного вивчення нової теми лекції. Залежно від вибору відповіді, студенти можуть перейти на наступну сторінку, повернутися назад на попередню сторінку або бути перенаправлені зовсім за іншим шляхом.

При дистанційному опрацюванні курсу значне місце відведено практичним заняттям. У Moodle це досягається за допомогою поставлених «Завдань», кожне з яких має змістове наповнення, терміни здачі та обов'язкове оцінювання. Курс «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» передбачає виконання завдань різного виду. Наприклад, у вигляді скрізної задачі, коли студент повинен вирішити розрахункову частину, заповнити первинні документи, скласти форми фінансової звітності.

У якості швидкого опитування для стимулювання осмислення лекційного матеріалу використано вид діяльності «Вибір». Це дало змогу викладачу задати одиночне питання («Які елементи із перерахованих як досягнення сучасної науки потрібно врахувати при розробці системи обліку та при її вдосконаленні?») і запропонувати широкий вибір можливих відповідей.

Вивчаючи облікові дисципліни, учасники навчального процесу оперують специфічними категоріями, термінами, поняттями. Тому на допомогу студентам сформовано словник із використанням ресурсу «Глосарій». Це дало змогу автору курсу створити й підтримати список визначень, а також зібрати й систематизувати ресурси (інформацію).

Викладач може дозволити прикріплення файлів до запису «Глосарію». Записи можуть бути переглянуті за алфавітом або за категоріями, датою або автором. Записи можуть бути затверджені за замовчуванням чи вимагати затвердження з боку викладача, перш ніж їх побачать усі.

Якщо «Глосарій» дозволяє автозв'язуючий фільтр, записи будуть автоматично пов'язані з деякими концептуальними поняттями слів і / або фраз, що з'являються протягом курсу.

Викладач може дозволити коментарі до записів. Записи також можуть бути оцінені викладачами або студентами (незалежні оцінки). Рейтинги можуть бути об'єднані, щоб сформувати остаточну оцінку, яка буде записана в журнал оцінок.

При формуванні дистанційного курсу «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» нами враховано індивідуальну й самостійну роботи студентів, що втілено в блоках «МОДУЛЬ 2. Індивідуальні завдання» і «МОДУЛЬ 3. Самостійна робота».

Індивідуальні завдання спрямовано на виконання вправ, аналогічних до тих, які виконувалися в межах практичних занять. Водночас студентам на допомогу надано консультацію в Чаті, що дало змогу учасникам мати режим синхронного он-лайн-обговорення в текстовому режимі. Чати особливо корисні, коли група не в змозі зустрітися разом наживо, наприклад:

- регулярні зустрічі студентів, котрі беруть участь в он-лайн-курсах, щоб вони могли поділитися досвідом з іншими в тому ж курсі, але в іншому місці;
- студент тимчасово не може бути присутній особисто зі своїм викладачем, щоб наздогнати пропущену роботу;
- студенти збираються разом, щоб обговорити свій досвід один з одним та з викладачем.

Самостійна робота студентів при розробці цього курсу здебільшого мала творчий характер, оскільки ті завдання, які запропоновано до виконання, вимагали індивідуального підходу. У Форумі запропоновано до обговорення тему 3, що виносилася на самостійне опрацювання. За допомогою Модуля діяльності «Вибір» виконували реферативну роботу (наприклад, «Обрати одну із зарубіжних систем обліку (на прикладі конкретно взятої країни) і сформулювати основні особливості побудови облікової системи»).

Для спільного авторства про цікаву й нерозгадану бухгалтерію та історію виникнення обліку використано вид діяльності «Вікі».

На завершення вивчення дисципліни проводиться перевірка знань студентів. У розрізі цього курсу створено «МОДУЛЬ 4. Контрольні заходи» й виділено два контрольних заходи: модульна контрольна робота та підсумкові тести.

Вид діяльності «Тест» надає викладачеві можливість розробляти тести, які можуть містити питання різних типів, у тому числі множинний вибір, на відповідність, коротка відповідь та числовий.

Викладач може дозволити декілька спроб тесту, питання можуть перемішуватись або вибиратися випадково з банку питань. Також можливе встановлення обмеження часу. Кожна спроба оцінюється автоматично, за винятком питань типу есе, із подальшим їх записом у журналі оцінок. Викладач може вибрати чи надавати студентам підказки або показувати відгуки та правильні відповіді на питання.

Тести поточного контролю знань найбільш об'єктивно оцінити якість знань студентів. Перевага Moodle полягає в тому, що вона сама, незалежно від викладача, виставляє оцінку згідно із заданим критерієм. При цьому студент отримує результат. Підсумковий тест – складова частина рейтингової оцінки. Тому при створенні тестів поточного контролю знань доцільно встановити ту кількість балів, яку передбачено в рейтингу за це завдання, що буде зазначено в електронному журналі й стане складовою частиною рейтингової оцінки.

У межах цього етапу важливе місце належить веденню журналу. Після уведення всіх практичних і тестових завдань доцільно перевірити їх відповідність установленим балам в електронному журналі, щоб уникнути помилок.

Завершуючи розробку дистанційного курсу, ми достатньо уваги приділили управлінню й контролю навчального процесу. У процесі навчання потрібно контролювати виконання завдань студентами. При цьому основними частинами меню Moodle є «Елементи курсу» та «Управління». У меню «Управління», клікнувши РЕДАГУВАТИ, можна вносити зміни у створені ресурси й завдання. Змінювати або додавати ресурси (теоретичний матеріал) можна на будь-якій стадії роботи.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, навчальна інформація повинна бути сучасною, досконалою, альтернативною, сприяти мотивованій її обробці в діяльності й вимагати спілкування між учасниками процесу задля збагачення задіяних інформаційних ресурсів і підвищення якості результатів. Тобто навчальні матеріали повинні забезпечувати всі вищезазначені вимоги.

Створення дистанційних курсів, використання інформаційно-комунікаційних технологій значно підвищує не тільки рівень знань студентів і професійних здібностей викладачів, але й дає розуміння того, яке поглиблене й розвинене навчання зараз потрібне суспільству. Важливу роль тут відіграє спілкування студентів із викладачем, пошук знань, можливість аналізувати та безконфліктно обговорювати альтернативні погляди, що сприятиме обміркованому прийняттю рішень і якісному розвитку суспільства.

Джерела та література

1. Болюбаш Н. М. Розробка дистанційного курсу засобами інформаційного середовища Moodle / Н. М. Болюбаш // Педагогіка. – 2010. – Вип. 123. – Т. 136. – С. 19–27.
2. Дмитренко Т. А. Створення електронного НМКД з дисципліни «Інформаційні технології» для студентів економічних спеціальностей / Т. А. Дмитренко, Т. М. Деркач, С. І. Волков, В. Т. Матевосян // Математичні машини і системи. – 2013. – № 3. – С. 186–190 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/stvorenniya-elektronnogo-nmkd-z-distiplini-informatsiyni-tehnologiyi-dlya-studentiv-ekonomichnih-spetsialnostey>
3. Дудар З. В. Якість дистанційної освіти: проблеми та рішення / З. В. Дудар, І. А. Ревенчук // Електронні засоби та дистанційні технології для навчання протягом життя : тези доп. VIII Міжнар. наук.-метод. конф., 15–16 листоп. 2012 р., м. Суми / відп. за вип. В. В. Божкова. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 68–69.
4. Кухаренко В. М. Навчально-методичний комплекс підготовки викладача дистанційного навчання / В. М. Кухаренко // Інформаційні технології і засоби навчання. – № 2. – 2007.
5. Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання: умови застосування. Дистанційний курс : навч. посіб. – 3-є вид. / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко ; за ред. В. М. Кухаренка. – Х. : НТУ «ХП», «Торсінг», 2002. – 320 с.
6. Полат Е. С. Теория и практика дистанционного обучения / Е. С. Полат // Информатика и образование. – 2001. – № 5. – С. 37–42.

Кулинич Мирослава. Применение методов дистанционного обучения в преподавании учетно-аналитических дисциплин. В статье рассматривается необходимость внедрения в учебный процесс новейших компьютерных технологий, которые будут способствовать формированию профессиональной компетенции будущего специалиста. Для повышения эффективности предоставления образовательных услуг в преподавании дисциплин учетно-аналитического цикла для студентов необходимо внедрять в учебный процесс новейшие компьютерные технологии, которые будут способствовать формированию профессиональной компетенции будущего специалиста. Преимуществом дистанционного обучения является его гибкость, то есть возможность индивидуально учиться, избирая время, место и темп учебы. На данное время наибольшее внимание при разработке дистанционных курсов уделяется информационной среде Moodle. Особое место отводится выбору учебной информации, она должна быть современной, совершенной, альтернативной, способствовать мотивированной ее обработке в деятельности и требовать общения между участниками процесса с целью обогащения задействованных информационных ресурсов и повышения качества результатов.

Ключевые слова: дистанционный курс, учебный процесс, образовательная услуга, модуль, информационная среда, Интернет, специалист, учет, ресурсы, информация, студенты.

Kulynych Myroslava. The Application of Distance Learning in Teaching of Accounting and Analytical Cycle Disciplines. The article examines the necessity of introduction of the latest computer technologies into the educational process to facilitate the formation of professional competence of the future specialists. To increase the effectiveness of educational services in teaching of accounting and analytical cycle disciplines for students the latest computer technologies should be introduced in the educational process to promote the formation of the professional

competence of the future specialists. The key advantages of distance learning are its flexibility, the possibility of choosing study time, place and progress rate of learning individually. Nowadays the most attention is given to media environment the Moodle in creation of the distance learning courses. Considerable attention is paid to the choice of educational information. It should be modern, absolute, alternative. Such information should foster motivated data processing and require communication between the participants involved in order to enrich the information resources and improve the quality of results.

Key words: distance course, the education process, education service module, infomedia, Internet, specialist, accounting, resources, information, students.

УДК 338.439.4:330.143.1(477.82)

Тетяна Стаднюк – асистент кафедри обліку і аудиту, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Аналіз операційної діяльності хлібопекарних підприємств Волинської області

У статті сформульовано сутність операційної діяльності хлібопекарних підприємств, запропоновано та обґрунтовано розрахунок відносного витратного показника ефективності – рентабельності основної операційної діяльності. Проаналізовано ефективність операційної діяльності хлібопекарних підприємств Волинської області в розрізі складників основної та іншої операційної діяльності.

Ключові слова: хлібопекарська галузь, операційна діяльність, операційний прибуток, рентабельність.

Постановка наукової проблеми та її значення. Основа будь-якого бізнесу – операційна діяльність. Під нею для хлібопекарних підприємств розуміємо сукупність операцій, пов'язаних із виробництвом і реалізацією хліба та хлібобулочних виробів, борошняних кондитерських, сухарів і сухого печива, тортів та тістечок нетривалого й тривалого зберігання. За нормальних умов виконання основної діяльності операційний прибуток становить, зазвичай, найбільшу частку в складі чистого прибутку суб'єкта господарювання, а на більшості підприємств є єдиним джерелом його формування.

Тому аналітичне дослідження основної діяльності – одна з передумов результативного функціонування підприємства, а особливо в умовах загострення політичної й економічної ситуації в країні, що вплинула на розвиток усіх галузей промисловості, зокрема й на ринок хліба.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Аналітичне дослідження діяльності хлібопекарних підприємств, виявлення проблем та перспектив їхнього розвитку розкрито в працях таких вітчизняних учених, як М. І. Прокіп, А. Л. Солошонок, О. М. Полонська, О. А. Опря, С. Петруха, М. Колотуша, П. П. Борщевський, О. М. Талах, Ю. Л. Темчишина, М. М. Перелигін, О. В. Ставицький, М. В. Нетяжук, П. М. Купчак й ін. Операційну діяльність як об'єкт аналітичного дослідження розглядали Є. В. Мних, О. В. Олійник, Г. В. Савицька, М. Г. Чумаченко, А. Д. Шеремета, С. І. Шкарабан, Д. П. Волков, Ю. Волкова.

Мета статті – виконати оцінку ефективності операційної діяльності хлібопекарних підприємств у розрізі її складників та виявити її вплив на рівень рентабельності господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Згідно з даними офіційної статистики виробництво хліба й хлібобулочних виробів має стійку тенденцію до падіння як у цілому по країні, так і по Волинській області зокрема [7]. У 2013 р. виробництво зазначеної продукції по Україні становило 68,9 %, а по Волинській області – 73,4 % від обсягів виробництва 2005 р. Провівши математичні розрахунки, виявили, що темпи зниження виробництва хліба з кожним роком зростають, хоча попит на цей вид продукції задовольняється повністю.

Ситуація, яка складається на ринку хліба, є наслідком зростання обсягів його виробництва суб'єктами господарювання, які залишаються поза статистичною звітністю (супермаркети, фізичні особи-підприємці). Зазначені господарюючі суб'єкти мають конкурентні переваги перед промисловими хлібозаводами. Крім того, зростають обсяги випікання хліба домогосподарствами, особливо в умовах загострення економічної ситуації в країні.